

UZASADNIENIE

Powódka T. S. po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa wniosła o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Pułtusku i Prokuratury Rejonowej w Pułtusku na jej rzecz kwoty 2.000.000 zł tytułem odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi od 2001 roku. Uzasadniając swoje stanowisko powódka wskazała, że dochodzi odszkodowania za bezprawne pozbawienie jej wolności przez okres ponad 2 lat poprzez zastosowanie z wniosku Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Pułtusku środka zabezpieczającego w postaci internacji w sprawie o sygn. akt II Ko 106/98 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Pułtusku, co zdaniem powódki, spowodowało pozbawienie jej prawa do dochodzenia swych spraw przed sądem, prawa do obrony i udzielenia pomocy prawnej. Powódka podniosła, że sąd przedłużał środek zabezpieczający nie mając ku temu podstaw prawnych. W piśmie procesowym z 14 października 2016 roku (k. 115-119) powódka T. S. sprecyzowała, że dochodzi odszkodowania za bezprawne pozbawienie jej wolności poprzez przypisanie jej choroby psychicznej i w związku z tym zastosowanie przymusu w postaci internacji oraz bezprawne wykonywanie i przedłużanie tego środka przymusu. Na rozprawie 21 października 2016 roku (k. 125-125v) powódka ponownie sprecyzowała, że dochodzi odszkodowania za bezprawne pozbawienie wolności za okres od 1998 roku do 2001 roku w sprawie II Ko 106/98 Sądu Rejonowego w Pułtusku.

Pozwany Skarb Państwa-Sąd Rejonowy w Pułtusku oraz Prokuratura Rejonowa w Pułtusku reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w W. ostatecznie wniósł o odrzucenie pozwu w całości oraz zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych, a w przypadku nieuwzględnienia powyższych wniosków o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych. W uzasadnieniu w pierwszej kolejności pozwany Skarb Państwa zwrócił uwagę na mało czytelne sformułowanie pozwu i jego podstaw faktycznych. Zdaniem pozwanego, to przepisy rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego (art. 552-559 k.p.k.) zawierają normy o charakterze materialnym i procesowym regulujące kwestię odszkodowania i zadośćuczynienia przysługującego z tytułu niesłusznego skazania, zastosowania zabezpieczającego, tymczasowego aresztowania lub zatrzymania i stąd też, złożył wniosek o przekazanie sprawy w trybie art. 202 zd. 3 k.p.c. Wydziałowi Karnemu Sądu Okręgowego w (...). Pozwany zwrócił uwagę, że strona powodowa łączy odpowiedzialność pozwanego z wydaniem przez Sąd Rejonowy w Pułtusku w sprawie II Ko 106/98 postanowienia o zastosowaniu środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym. Jednakże powódka nie przedstawiła stosownego prejudykatu, który stwierdzałby niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego wydanego w postępowaniu karnym, a nadto nie wykazała by w ogóle zaskarżyła postanowienia o zastosowaniu środka zabezpieczającego, a zatem jej żądanie nie może zostać uwzględnione. Decyzja w przedmiocie zastosowania internacji była zgodna z obowiązującymi przepisami. Strona powodowa nie wykazała żadnych faktów, z których wynikałby odmienny stan rzeczy. Za nieudowodnione należy również uznać pozostałe przesłanki warunkujące odpowiedzialność pozwanego, tj. szkodę - majątkową i niemajątkową, a także związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem pozwanego, a deklarowanym uszczerbkiem. Równocześnie z daleko posuniętej ostrożności procesowej strona pozwana zakwestionowała wysokość dochodzonych roszczeń, a także postawiła zarzut przedawnienia. W piśmie procesowym z 10 stycznia 2017 roku (k. 182-186) pozwany Skarb Państwa wskazał, że powódka z tożsamymi roszczeniami występowała już kilkakrotnie. Czynności podjęte przez Prokuratorę Rejonową w Pułtusku w stosunku do powódki zostały dokonane w granicach określonych porządkiem prawnym, pozostawały w zgodzie z obowiązującymi przepisami, były rzeczowe, obiektywne, podjęte z należyłą ostrożnością i przez osoby uprawnione.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Postanowieniem z dnia 20 maja 1998 r. wydanym w sprawie Ds. 144/98 Prokurator Prokuratury Rejonowej w Pułtusku powołał dwóch biegłych lekarzy psychiatrów ze względu na potrzebę określenia m. in. poczytalności T. S. jako podejrzanego o stosowanie gróźb karalnych, tj. o czyn z art. 166 k.k. W toku dochodzenia ustalono bowiem, że T. S. choruje od 1996 roku z powodu zespołu paranoidalnego.

Z przedstawionej przez dwóch biegłych lekarzy psychiatrów opinii wynikało, że z powodu schizofrenii paranoidalnej T. S. nie mogła w chwili czynu rozpoznać jego znaczenia i kierować swoim postępowaniem.

Postanowieniem z dnia 22 czerwca 1998 r. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Pułtusku umorzył dochodzenie w sprawie Ds. 144/98, prowadzone przeciwko T. S., podejrzanej o czyn z art. 166 d.k.k. w zw. z art. 58 d.k.k., z uwagi na fakt, że podejrzana, u której zdiagnozowano schizofrenię paranoidalną, nie mogła w chwili czynu rozpoznać jego znaczenia ani pokierować swoim postępowaniem, a zatem nie popełniła przestępstwa.

Na skutek wniosku Prokuratora Rejonowego w Pułtusku z dnia 28 sierpnia 1998 r. przed Sądem Rejonowym w Pułtusku wszczęte zostało wobec T. S., podejrzanej o popełnienie przestępstwa groźby karalnej (z art. 166 kodeksu karnego z 1969 r.), postępowanie w sprawie sygn. akt II Ko 106/98 o umieszczenie jej w szpitalu psychiatrycznym. W toku przedmiotowego postępowania Sąd Rejonowy w Pułtusku postanowieniem z dnia 21 października 1998 r. dopuścił dowód z opinii biegłego psychologa na okoliczność ustalenia czy względy psychologiczne uzasadniają umieszczenie T. S. w szpitalu psychiatrycznym. W dniu 2 grudnia 1998 r. lekarz psycholog B. B. dokonał osobistego badania powódki w jej miejscu zamieszkania, w efekcie którego następnie w dniu 10 grudnia 1998 r. sporządził pisemną opinię psychologiczno-sądową, z której wynikało, że rozpoznał u badanej chorobę psychiczną w postaci schizofrenii paranoidalnej. Dodatkowo biegły stwierdził, że badana była bezkrytyczna wobec choroby, odmawiała podjęcia leczenia, ujawniała treści urojeniowe i nie wyraziła zgody na przeprowadzenie pełnego badania psychologicznego. W konkluzji opinii biegły uznał, że brak zgody badanej na przeprowadzenie pełnego badania psychologicznego uniemożliwił udzielenie szerszej odpowiedzi na pytanie sądu. Bez wątplenia jednak, względem takim - stwierdzonym przez biegłego w trakcie badania - był całkowity bezkrytycyzm badanej wobec własnego zachowania oraz całkowity brak poczucia obiektywnie istniejącej choroby. Z tych też względów biegły uznał, że chora nie podejmie leczenia dobrowolnie. Ponadto, w toku postępowania sąd wysłuchał także dwóch biegłych lekarzy psychiatrów, którzy zgodnie stwierdzili, że istnieje realne zagrożenie popełnienia przez T. S. ponownego przestępstwa.

Sąd Rejonowy w Pułtusku postanowieniem z 15 marca 1999 roku zastosował wobec powódki T. S. środek zabezpieczający w postaci umieszczenia jej w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w P.. Przeprowadzone przed wydaniem postanowienia przez Sąd Rejonowy w Pułtusku dowody z opinii biegłego psychologa i wysłuchania na posiedzeniu zarówno biegłych lekarzy psychiatrów, jak i biegłego psychologa, pozwoliły na przyjęcie przez sąd, że zachodziło wysokie prawdopodobieństwo, że T. S. ponownie popełni przestępstwo, zwłaszcza, że jej poczucie zagrożenia jest takie same.

Powódka przebywała w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w P. od 07.07.1999 r. do 19.10.2001 r., a Sąd Rejonowy w Pułtusku regularnie zasięgał informacji o stanie zdrowia powódki i przebiegu jej leczenia. W związku z tym Sąd Rejonowy w Pułtusku postanowieniami z 17.04.2000 r., II Ko 106/98 i z 28.09.2000 r., II Ko 106/98 przedłużał stosowanie orzeczonego wobec powódki środka zabezpieczającego.

Postanowieniem z 6 grudnia 2000 roku, sygn. akt II Kz⁽¹⁾ 132/00 Sąd Okręgowy w (...) Wydział II Karny na skutek zażalenia T. S. na postanowienie Sądu Rejonowego w Pułtusku z 28 września 2000 roku w przedmiocie dalszego stosowania środka zabezpieczającego uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Pułtusku do ponownego rozpoznania wskazując, że celowe jest przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów.

W toku postępowania zasięgnięto opinii dwóch biegłych lekarzy psychiatrów. Wedle tej opinii stan zdrowia psychicznego powódki T. S. uległ poprawie, jednak w dalszym ciągu istniało duże prawdopodobieństwo, że powódka popełni czyn o znacznej społecznej szkodliwości.

Postanowieniem z 26 kwietnia 2001 roku, sygn. akt II Ko 53/01 Sąd Rejonowy w Pułtusku w II Wydziale Karnym postanowił w dalszym ciągu stosować wobec T. S. środek zabezpieczający w postaci umieszczenia jej w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w P.. Na skutek zażalenia obrońcy i powódki T. S. Sąd Okręgowy w (...) Ośrodek (...) w O. IV Wydział Karny postanowieniem z 27

sierpnia 2001 roku, sygn. akt IV Kz⁽¹⁾3/01 uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w Pułtusku z 26 kwietnia 2001 roku i orzekł o niezwłocznym zwolnieniu T. S. z Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w P., bowiem z opinii biegłych wynika, że aktualny stan psychiczny powódki uległ znacznej poprawie, która polega na ustąpieniu ostrych objawów psychotycznych, uspokojeniu i poprawie kontaktu. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko obrońcy, że nie zachodzą obecnie przesłanki z art. 94 § 1 k.k., a mianowicie czyn zabroniony, który popełniła powódka nie cechuje znaczna społeczna szkodliwość, a z opinii biegłych nie wynika, że zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że popełni ona taki czyn.

Wyrokiem z 26 listopada 2004 roku, sygn. akt II Ko 311/01 Sąd Okręgowy w (...) Wydział II Karny zasądził od Skarbu Państwa na rzecz T. S. kwotę 3000 zł z tytułu odszkodowania i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się orzeczenia, a w pozostałej części wniosek oddalił. Z uzasadnienia wynika, że podstawą zasądzenia ww. kwoty było dalsze stosowanie wobec T. S. środka zabezpieczającego już po uchyleniu tego środka przez Sąd Okręgowy w dniu 27 sierpnia 2001 roku jako niemające umocowania prawnego, tj. od 30 sierpnia 2001 roku do 19 października 2001 roku. Sąd Apelacyjny w (...) II Wydział Karny wyrokiem z 16 marca 2005 roku, sygn. akt II AKa 96/05, powyższy wyrok w zaskarżonej części utrzymał w mocy.

W wyroku z 16 maja 2011 roku w sprawie I C 8/11 Sąd Okręgowy w (...) oddalił powództwo wniesione przez T. S. przeciwko Skarbowi Państwa-Prezesowi Sądu Rejonowego w Pułtusku. W sprawie tej powódka domagała się pierwotnie zadośćuczynienia w kwocie 75 000 złotych za naruszenie dóbr osobistych. Po ostatecznym sprecyzowaniu stanowiska powódka domagała się zasądzenia kwoty 140 000 złotych za naruszenie dóbr osobistych, wskazując, że na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Pułtusku w sprawie II Ko 106/98 została przymusowo umieszczona w szpitalu psychiatrycznym na 2,5 roku. Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 20 października 2011 roku w sprawie I ACa 446/11 oddalił apelację powódki od tego wyroku.

Postanowieniem z 23 lipca 2012 roku, sygn. akt I C 957/11 Sąd Okręgowy w (...) odrzucił pozew T. S. przeciwko Skarbowi Państwa-Prezesowi Sądu Rejonowego w Pułtusku o zapłatę kwoty 135 000 zł tytułem zadośćuczynienia za bezprawne pozbawienie jej wolności w wyniku umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym jako środka zabezpieczającego w sprawie karnej na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Pułtusku z 15 marca 1999 roku w sprawie II Ko 106/98. Postanowieniem z 26 października 2012 roku, sygn. akt I ACz 1117/12 Sąd Apelacyjny w (...) oddalił zażalenie powódki na ww. postanowienie.

W sprawie zainicjowanej przed Sądem Okręgowym w (...) pod sygnaturą I C 504/13 powódka T. S. również dochodziła zadośćuczynienia, tym razem w kwocie 600 000 złotych, za bezprawne pozbawienie jej wolności w wyniku umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym tytułem środka zabezpieczającego w sprawie karnej na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Pułtusku z dnia 15 marca 1999 roku w sprawie II Ko 106/98. Sąd Okręgowy w (...) I Wydział Cywilny postanowieniem z 20 listopada 2013 roku, sygn. akt I C 504/13 odrzucił pozew ze względu na tożsamość roszczenia zgłoszonego w sprawie I C 504/13 z roszczeniem zgłoszonym przez powódkę przed Sądem Okręgowym w Łomży w sprawie sygn. akt I C 8/11. Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z 3 marca 2014 roku w sprawie I ACz 202/14 oddalił zażalenie powódki od tego postanowienia.

Pismem oznaczonym sygnaturą akt II AKo 148/06, adwokat K. K. - wyznaczony jako obrońca z urzędu T. S. w celu ewentualnego opracowania wniosku o wznowienie postępowania w jej sprawie, poinformował Sąd Apelacyjny w (...), że po dokładnym zbadaniu akt Sądu Rejonowego w Pułtusku o sygnaturze II Ko 106/98 i II Ko 53/01 oraz Sądu Okręgowego w (...) sygn. akt IV Kz 3/01 i II Ko 76/03 - nie znalazł żadnej z wymienionych w rozdziale 56 k.p.k. - podstaw wznowienia postępowania w tych sprawach.

W dniu 16.10.2012 r. T. S. wystąpiła z pismem do Sądu Apelacyjnego (...) o wznowienie postępowania w sprawach Ds. 144/98 Prokuratury Rejonowej Pułtusku oraz II Ko 106/98 i II Ko 53/01 Sądu Rejonowego w Pułtusku. Wskazując na szereg nieprawidłowości, jakie jej zdaniem, miały miejsce w tych postępowaniach podniosła, że została skazana bez udowodnienia zarzutu i prawa do obrony.

Postanowieniem z 28 grudnia 2012 roku, sygn. akt II AKo 137/12 Sąd Apelacyjny w (...) w II Wydziale Karnym w kwestii wznowienia postępowania w sprawach Ds. 144/98 Prokuratury Rejonowej w Pułtuskach oraz II Ko 106/98 i II Ko 53/01 Sądu Rejonowego w Pułtuskach stwierdził brak podstaw do wznowienia postępowania w urzędzie. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że w świetle art. 58 k.p.k. wydane w dniu 22.06.1998r. przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Pułtuskach w sprawie Ds. 144/98 postanowienie o umorzeniu dochodzenia prowadzonego przeciwko T. S., które zakończyło jedynie postępowanie przygotowawcze, a nie postępowanie sądowe, nie może być w ogóle wzruszone w trybie wznowienia postępowania, czy to na wniosek, czy też z urzędu. Ponadto, przedmiotem wznowienia w świetle przepisów rozdziału 56 k.p.k. mogą być jedynie orzeczenia kończące postępowanie sądowe, tj. orzeczenia rozstrzygające kwestię odpowiedzialności karnej. Za takie nie może być uznane orzeczenie o zastosowaniu środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia sprawcy w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym. W związku z tym badanie kwestii niesłuszności postanowień wydanych przez Sąd Rejonowy w Pułtuskach w sprawie II Ko 106/98 i II Ko 53/01 nie jest możliwe w trybie wznowienia postępowania.

(Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie kopii dokumentów k. 99-113, k. 120-122, k. 187-194, k. 200-210v, wyjaśnień powódki k. 125-125v, k. 162, a także akt Sądu Okręgowego w (...) o sygn. I C 504/13, a w szczególności kopii dokumentów k. 71-83, k. 116-134v, orzeczeń wraz z uzasadnieniem k. 135-136, k. 175-178v; akt Sądu Rejonowego w Pułtuskach o sygn. II Ko 53/01 k. 10-12, k. 21, k. 50-52 oraz opinii pełnomocnika z urzędu w sprawie o wznowienie postępowania II Ko 53/01, akt Sądu Okręgowego w (...) o sygn. I C 8/11 z zaznaczeniem, że dowód z tych akt został dopuszczony poza rozprawą (k. 147), a wyrok zapadły w tej sprawie znajduje się na karcie 105-113 akt niniejszego postępowania).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, że pierwotnie powódka T. S. skierowała powództwo przeciwko Sądowi Rejonowemu w (...). Pozwany Skarb Państwa w odpowiedzi na pozew podniósł, że Prezes Sądu Rejonowego w (...) nie związany jest z dochodzonym roszczeniem, a określenie go jako właściwe statio fisci jest niewłaściwe. Powódka domaga się naprawienia szkody doznanej w związku z wydaniem orzeczenia w przedmiocie zastosowania środka zabezpieczającego w sprawie sygn. akt II Ko 106/98 toczącej się przed Sądem Rejonowym w Pułtuskach, który po reorganizacji w roku 2013 stał się Zamiejscowym Wydziałem Sądu Rejonowego w (...). Z dniem 1 stycznia 2015 r. został odtworzony Sąd Rejonowy w Pułtuskach, zatem stroną niniejszego postępowania powinien być Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Rejonowego w Pułtuskach. W piśmie procesowym z 14 października 2016 roku (k. 115-119) powódka T. S. wniosła o ustalenie właściwej reprezentacji po stronie Skarbu Państwa, tj. Sądu Rejonowego w Pułtuskach. Podjętym na rozprawie w dniu 21 października 2016 roku postanowieniem Sąd Okręgowy zwolnił od dalszego udziału w sprawie Sąd Rejonowy w Wyszakowie i wezwał do udziału w sprawie Skarb Państwa - Sąd Rejonowy w Pułtuskach (k. 125, k. 127). Z kolei, w piśmie procesowym z 22 października 2016 roku (k. 133-137) powódka T. S. wniosła o dopozwanie Skarbu Państwa-Prokuratury Rejonowej w Pułtuskach jako współodpowiedzialnej za szkodę wyrządzoną powódce, bowiem środek zapobiegawczy w postaci internacji został zastosowany z wniosku Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Pułtuskach. Postanowieniem wydanym na rozprawie 13 grudnia 2016 roku Sąd Okręgowy wezwał do udziału w sprawie Prokuraturę Rejonową w Pułtuskach (k. 162-162v).

Treść pozwu oraz innych pism procesowych, jak też twierdzenia powódki na rozprawie 21 października 2016 roku (k. 125-125v) wskazują, że niniejszym powództwem powódka dochodzi od pozwanego Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Pułtuskach oraz Prokuratury Rejonowej w Pułtuskach odszkodowania za bezprawne pozbawienie wolności za okres od 1998 roku do 2001 roku poprzez zastosowanie wobec niej środka zapobiegawczego w postaci internacji z powodu choroby psychicznej w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w P. w sprawie II Ko 106/98 Sądu Rejonowego w Pułtuskach poprzez przypisanie jej choroby psychicznej oraz bezprawne wykonywanie i przedłużanie tego środka przymusu. Jak również pozbawienie prawa dochodzenia w postępowaniu cywilnym od 1999r.

Jako podstawę prawną dochodzonego przez powódkę roszczenia o odszkodowanie wskazać należy art. 417 § 1 k.c., ewentualnie art. 417² k.c. Zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie zdarzeń, na które powoduje się powódka (w okresie od 07.07.1999 r. do 19.10.2001 r., tj. w okresie kiedy przebywała ona w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w P. w związku z wykonywaniem i przedłużaniem środka zabezpieczającego) oraz wykładnią zaprezentowaną w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., sygn. SK 18/00 (publ. (...)) przewidziana w art. 417 § 1 k.c. odpowiedzialność dotyczy szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem zachowanie funkcjonariusza przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, nie zaś przez zachowanie zawinione (tak też Sąd Apelacyjny w Białymstoku w uzasadnieniu wyroku z 20 października 2011 roku, sygn. akt I ACa 446/11 oddalającego apelację powódki T. S. od wyroku Sądu Okręgowego w (...) z 16 maja 2011 roku, sygn. akt I C 8/11). Przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w oparciu o art. 417 § 1 k.c. jest wystąpienie łącznie następujących przesłanek: bezprawności rozumianej jako niezgodne z prawem działanie funkcjonariusza państwowego, zaistnienie szkody wyrządzonej przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności i normalny związek przyczynowy istniejącej pomiędzy szkodą a zachowaniem funkcjonariusza.

Zgodnie z art. 417² k.c., jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza niezdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne, wskazują, że wymagają tego względy słuszności. Przesłankami odpowiedzialności z art. 417² k.c. jest zgodne z prawem działanie funkcjonariusza państwowego, zaistnienie szkody na osobie wyrządzonej przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, normalny związek przyczynowy istniejącej pomiędzy szkodą a zachowaniem funkcjonariusza oraz zaistnienie okoliczności, które ze względów słuszności przemawiają za uwzględnieniem roszczenia, mimo że szkoda została wyrządzona przez działania funkcjonariusza mieszczące się w granicach prawa.

Ciężar dowodu co do zaistnienia przesłanek odpowiedzialności wynikającej z powołanych powyżej art. 417 § 1 k.c. i art. 417² k.c. obciążał stosownie do art. 6 k.c. powódkę T. S..

Zdaniem Sądu Okręgowego powódka nie przedstawiła jednak żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń przedstawionych w pozwie i w toku niniejszego postępowania nie wykazała przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie powołanych przepisów. Materiał dowodowy zebrany w sprawie nie pozwala bowiem na przyjęcie, że działania Prokuratury Rejonowej w Pułtusku, czy też Sądu Rejonowego w Pułtusku były niezgodne z prawem, ani że doszło do naruszenia konkretnych obowiązków wynikających z przepisów prawa lub też aby na skutek zgodnych z prawem działań ich funkcjonariuszy doszło do wyrządzenia szkody na osobie T. S..

Materiał dowodowy wskazuje natomiast, że Prokurator Prokuratury Rejonowej w Pułtusku miał podstawy do wystąpienia do Sądu Rejonowego w Pułtusku z wnioskiem z dnia 28 sierpnia 1998 r. o umieszczenie T. S. w szpitalu psychiatrycznym. Wcześniej bowiem postanowieniem z dnia 20 maja 1998 r. wydanym w sprawie Ds. 144/98 prokurator powołał dwóch biegłych lekarzy psychiatrów ze względu na potrzebę określenia m. in. poczytalności T. S. jako podejrzonej o stosowanie gróźb karalnych, tj. o czyn z art. 166 k.k., w chwili czynu. W toku dochodzenia ustalono, że T. S. choruje od 1996 roku z powodu zespołu paranoidalnego. Z przedstawionej przez dwóch biegłych lekarzy psychiatrów opinii wynikało, że z powodu schizofrenii paranoidalnej T. S. nie mogła w chwili czynu rozpoznać jego znaczenia i kierować swoim postępowaniem. Wobec tego postanowieniem z dnia 22.06.1998 r. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Pułtusku umorzył dochodzenie w sprawie Ds. 144/98. Poza tym, orzeczenie Sądu Rejonowego w Pułtusku z 15 marca 1999 roku w przedmiocie zastosowania wobec powódki środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia jej w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w P., zostało poprzedzone postępowaniem dowodowym. W trakcie tego postępowania sąd dopuścił postanowieniem z dnia 21 października 1998 r. dowód z opinii biegłego psychologa, wysłuchał także dwóch biegłych lekarzy psychiatrów – niewątpliwie był to obowiązek Sądu wynikający wprost z obowiązujących przepisów prawa. Jednocześnie sam sposób opiniowania

biegłych, jak też ich końcowe wnioski nie budziły w ocenie Sądu Okręgowego, żadnych zastrzeżeń. Odpowiadały one zakresowi zleconego przez Sąd zadania i zostały oparte w granicach dozwolonych działań prawnych. Powódka nie wykazała też istnienia po jej stronie szkody, ani na czym miałyby polegać związki przyczynowe pomiędzy tą szkodą a działaniem Prokuratury Rejonowej w Pułtusku, czy Sądu Rejonowego w Pułtusku. Postanowienie z 15 marca 1999 roku, jak też postanowienie z 17 kwietnia 2000 roku, sygn. akt II Ko 106/98 o dalszym stosowaniu tego środka są prawomocne i nie zostały nigdy uchylone.

Z kolei, postanowienia Sądu Rejonowego w Pułtusku o dalszym stosowaniu środka zabezpieczającego z 28 września 2000 roku, sygn. akt II Ko 106/98 i z 26 kwietnia 2001 roku, sygn. akt II Ko 53/01 zostały uchylone przez sąd II instancji. Powódka lub reprezentujący ją adwokat z urzędu składali bowiem wnioski i środki odwoławcze, które były rozpoznawane. Orzeczenia sądu II instancji, tj. postanowienie z 6 grudnia 2000 roku, sygn. akt II Kz⁽¹⁾ 132/00 Sądu Okręgowego w (...) oraz postanowienie z 2 sierpnia 2001 roku, sygn. akt IV Kz⁽¹⁾ 3/01 Sądu Okręgowego w (...) Ośrodka (...) w O. są prawomocne i nie zostały uchylone.

Twierdzenia powódki, że uniemożliwiano jej kwestionowanie przeprowadzanych w postępowaniu o zastosowanie środka zabezpieczającego opinii biegłych oraz składanie wniosków, bądź odwołań nie zostały wykazane. Kwestia zgodności z porządkiem prawnym przymusowego umieszczenia powódki w szpitalu psychiatrycznym przez Sąd Rejonowy w Pułtusku z wniosku Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Pułtusku, w tym także badań jej stanu psychicznego przez biegłych i ich końcowych wniosków została prawomocnie rozstrzygnięta przez Sąd Okręgowy w (...)w sprawie I C 8/11.

Materiał zgromadzony w sprawie I C 8/11, tak jak i materiał dowodowy zebrany w sprawie niniejszej potwierdził, iż niewątpliwie decyzja Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Pułtusku o złożeniu wniosku o umieszczenie powódki w zakładzie psychiatrycznym, jak też decyzja procesowa Sądu Rejonowego w Pułtusku o zastosowaniu wobec powódki T. S. środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia jej w szpitalu psychiatrycznym miała podstawę w art. 93 i 94 obowiązującego kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym w dacie zdarzeń, na które powołuje się powódka (w okresie od 07.07.1999 r. do 19.10.2001 r.). Przepisy te zostały zastosowane prawidłowo i z zachowaniem właściwej procedury. Podobnie późniejsze orzeczenia o przedłużeniu stosowania tego środka zostały wydane zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami prawa i brak jest podstaw do twierdzenia, że zostały wydane z przekroczeniem zawartego w tych przepisach upoważnienia. Powódka nie podważyła oceny, że podjęte przez Prokuratora Rejonowego w Pułtusku oraz Sąd Rejonowy w Pułtusku działania mieściły się w granicach obowiązującego porządku prawnego i w rezultacie nie mogły być uznane za bezprawne w rozumieniu art. 417 §1 k.c. Nadto, nie wykazała przesłanek zastosowania art. 417⁽²⁾ k.c., tj. zaistnienia szkody na jej osobie wyrządzonej przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, normalny związek przyczynowy istniejący pomiędzy szkodą a zachowaniem funkcjonariusza oraz zaistnienie okoliczności, które ze względów słuszności przemawiałyby za uwzględnieniem roszczenia, mimo że szkoda została wyrządzona przez działania funkcjonariusza mieszczące się w granicach prawa.

Dlatego też roszczenie powódki na podstawie art. 417 § 1 k.c. oraz art. 417² k.c. nie mogło zostać uwzględnione, a powództwo podlegało oddaleniu jako bezzasadne, co znalazło odzwierciedlenie w pkt I sentencji wyroku.

Niezależnie od powyższego do oddalenia powództwa w niniejszej sprawie wystarczający był zarzut przedawnienia podniesiony przez stronę pozwaną, który okazał się być zasadny. W niniejszej sprawie, Sąd Okręgowy podziela stanowisko zajęte przez Sąd Apelacyjny w (...) w uzasadnieniu wyroku z 20 października 2011 r. sygn. akt I ACa 446/11 - odnośnie terminu przedawnienia roszczenia. Powódka w niniejszej sprawie domaga się odszkodowania za szkodę, którą wiąże z faktem przymusowego umieszczenia jej w szpitalu psychiatrycznym i przedłużenia pobytu tam na mocy orzeczeń sądowych, jak też pozbawieniem prawa do dochodzenia w postępowaniu cywilnym. W ocenie Sądu Okręgowego najwcześniejszą możliwą datą, od której należy liczyć początek biegu przedawnienia, był dzień wydania przez Sąd Okręgowy w (...) Ośrodek (...) w O. postanowienia o uchyleniu orzeczenia o dalszym stosowaniu wobec powódki środka zabezpieczającego, tj. 27 sierpnia 2001 r. Wydanie tego orzeczenia było ostatnim działaniem Sądu wiążącym się z umieszczeniem powódki w zakładzie psychiatrycznym. W tym też czasie powódka jako strona

postępowania miała pełną wiedzę o ewentualnej szkodzie (jej postaci i rozmiarze) oraz osobie odpowiedzialnej za jej wyrządzenie (organ, który decydował o stosowaniu środka zabezpieczającego). Istniały zatem podstawy do zastosowania ogólnego, trzyletniego terminu przedawnienia roszczeń z czynów niedozwolonych, przewidzianego zarówno w uchylonym art. 442 § 1 k.c., jak również w aktualnie obowiązującym art. 442⁽¹⁾ § 1 k.c. Przepis art. 442 k.c. został uchylony ustawą z dnia 16 lutego 2007 r. zmiana ustawy - kodeks cywilny (Dz. U. z 2007 r., nr 80, poz. 538), która weszła w życie w dniu 10 sierpnia 2007 r. Obowiązujący od tej daty przepis art. 442⁽¹⁾ § 1 k.c. nie mógł być więc zastosowany w sprawie. W świetle art. 2 powołanej ustawy miał on wprowadzić zastosowanie do roszczeń deliktowych, powstałych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, ale według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych. Z uwagi na utratę mocy obowiązującej art. 418 k.c. z dniem 18 grudnia 2001 r. (publikacja orzeczenia TK z 4 grudnia 2001 r., SK 18/00 w Dzienniku Ustaw), należy przyjąć, że z tą datą powódka uzyskała realną możliwość naprawienia szkody na podstawie art. 417 § 1 k.c., w zgodzie z przepisami obowiązującej Konstytucji RP z 1997 r. Jest to więc data, od której należy liczyć trzyletni termin przedawnienia z art. 442 § 1 k.c. Z kolei, art. 417⁽²⁾ k.c. w dacie 27 sierpnia 2001 r., jeszcze nie obowiązywał. Dodany został ustawą z dnia 17.06.2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1692), która weszła w życie 1.09.2004 r., a zatem wszedł w życie już po upływie trzyletniego terminu przedawnienia z art. 442 § 1 k.c. W niniejszej sprawie powództwo zostało wniesione do Sądu w dniu 4.11.2013 r (k. 8), a zatem już po upływie 10 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, tj. kiedy roszczenie było już przedawnione na podstawie art. 442 § 1 k.c.

Konsekwencją uznania przez Sąd Okręgowy, że powódka dochodzi niniejszym pozwem odszkodowania, dla którego to roszczenia podstawą prawną art. 417 § 1 k.c. ewentualnie art. 417⁽²⁾ k.c., jest uznanie przez sąd wniosku pozwanego Skarbu Państwa o odrzucenie pozwu za niezasadny. Zważyć bowiem należało, że w postępowaniu o sygn. akt I C 8/11 przed Sądem Okręgowym w (...) jak też w sprawie sygn. akt I C 957/11 przed Sądem Okręgowym w (...) oraz w sprawie I C 504/13 przed Sądem Okręgowym w (...) powódka dochodziła zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku z przymusowym jej umieszczeniem na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Pułtusku w sprawie II Ko 106/98 w szpitalu psychiatrycznym. Stosownie do art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona sąd pozew odrzuca. Tożsamość przedmiotowa roszczenia objętego prawomocnym orzeczeniem sądu oraz stanowiącego przedmiot nowego powództwa występuje wtedy, gdy żądania są identyczne i jednocześnie jednakowa jest ich podstawa faktyczna i prawna, przy czym przesłanki te muszą wystąpić łącznie (za: postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. akt I CSK 926/14, Legalis nr 1385360). Skoro w niniejszym postępowaniu powódka żąda zasądzenia odszkodowania, a podstawą prawną jej roszczenia jest art. 417 § 1 k.c. ewentualnie art. 417⁽²⁾ k.c., to nie można mówić o identyczności tego żądania i jego podstawy prawnej z żądaniami zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. zgłoszonymi przez powódkę T. S. przede wszystkim w powyżej powołanej sprawie o sygnaturze I C 8/11, ale także w sprawach o sygnaturach I C 957/11 i I C 504/13. Nawet jeżeli jednakowa jest podstawa faktyczna tych żądań. Nie zaszła zatem tożsamość przedmiotowa roszczenia objętego prawomocnym orzeczeniem sądu oraz stanowiącego przedmiot nowego powództwa, gdyż przesłanki jej zaistnienia, tj. identyczność żądania oraz jednakowość podstawy faktycznej i prawnej, muszą wystąpić łącznie. Brak było więc podstaw do zastosowania art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy jako niezasadny ocenił również zarzut strony pozwanej dotyczący kwestii właściwości sądu karnego do rozpoznania niniejszej sprawy, albowiem przed Sądem Okręgowym w (...) Wydziałem II Karnym toczyło się już z wniosku powódki postępowanie sygn. akt II Ko 311/01, zakończone wyrokiem z 26 listopada 2004 roku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., jak w pkt II sentencji wyroku, mając na uwadze sytuację materialną i zdrowotną powódki.